

У спеціалізовану вчену раду Д 26.053.19
у Національному педагогічному університеті
імені М. П. Драгоманова

ВІДГУК

офіційного опонента Дем'яненка Віктора Михайловича на дисертацію Слабошевської Тетяни Миколаївни «Методика використання мультимедіа у фаховій підготовці майбутніх учителів технологій», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (технічні дисципліни)

Ступінь актуальності обраної теми

Цифрові технології є невід'ємною частиною сучасної освіти. Концепція реформування загальної середньої освіти в Україні передбачає впровадження сучасного освітнього середовища, зокрема електронного контенту, створеного на основі мультимедійних технологій. Мультимедіа- та гіпермедіа-технології інтегрують потужні розподілені освітні ресурси, що наповнюють освітнє середовище необхідним контентом для формування та розвитку ключових компетентностей учнів.

Сьогодні мотивує необхідність підготовки вчителів усіх освітніх ланок, зокрема учителів технологій, до роботи у сфері мультимедійної освіти та інформаційних технологій. Формування компетентності у використанні медіа стає необхідністю, оскільки вможливує ознайомлення з широким контекстом цивілізаційних змін, дозволяє краще розуміти історичні, суспільні, культурні, психологічні та політичні аспекти життя.

Важливим завданням вищої школи на сучасному етапі є гуманізація процесу навчання, розвиток особистості студента, формування його високої інформаційної культури. Від педагога вимагається знання і вміння застосування новітніх педагогічних технологій, володіння прогресивними методами й засобами освіти. Недостатньо продуктивне використання мультимедіа в освітній галузі спричинене вітчизняними реаліями, зокрема відсутністю у ВНЗ комп'ютерної бази, обладнаної за сучасними стандартами, браком уваги до нових інформаційних технологій, які можна використовувати в педагогічній сфері.

Водночас, у педагогічній теорії і практиці недостатньо приділяється уваги обґрунтуванню і розробці методики використання мультимедіа у фаховій підготовці майбутніх учителів технологій. За межами інтересу дослідників і розробників залишаються деякі фундаментальні теоретичні і методичні проблеми використання мультимедіа.

Завдання дисертаційної роботи Слабошевської Тетяни Миколаївни підтверджують її теоретико-методичну та практичну значущість, а також свідчить про своєчасність та актуальність.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Передусім зазначимо, що у наукових джерелах здебільшого описуються загальні підходи до вивчення проблеми використання мультимедіа у фаховій підготовці майбутніх учителів технологій, заснованої на засадах доцільного та педагогічно виваженого використання мультимедіа, однак у прикладному аспекті цей процес є недостатньо висвітленим.

У поданій дисертаційній роботі розглянуті наявні передові методики навчання майбутніх учителів технологій. Визначено та обґрунтовано організаційно-педагогічні умови: мотивація студентів у навчальній і професійній діяльності; розвиток творчого потенціалу студентів у процесі використання мультимедіа в навчальному процесі; розвиток рефлексії студентів та ефективна організація навчального процесу з використанням сучасних мультимедійних технологій.

Розглянуті дидактичні переваги використання мультимедіа, які нерозривно пов'язані з гіпертекстовою технологією забезпечують навігацію освітніх ресурсів на високому рівні, дають змогу кожному студентові обрати індивідуальну траєкторію навчання.

Дисертантка визначила сукупність основних компонентів готовності майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа в професійно-педагогічній діяльності, які мають бути сформовані в процесі їхньої фахової підготовки до використання стандартного і спеціального програмно-апаратного забезпечення; спроектувала та обґрунтувала методику використання мультимедіа у фаховій підготовці майбутніх учителів технологій.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Схвальної оцінки заслугоує наукова новизна дослідження, адже здобувачкою виявлено та теоретично обґрунтовано сукупність організаційно-педагогічних умов, що сприяють підвищенню рівня готовності майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа у майбутній професійно-педагогічній діяльності;

спроектовано методику використання мультимедіа у фаховій підготовці майбутніх учителів технологій та експериментально апробовано її ефективність;

впроваджено у навчальний процес ВНЗ ЕНМК «Мультимедіа в технологічній освіті»;

розкрито структуру і сутність мультимедіа у фаховій підготовці майбутніх учителів технологій;

конкретизовано сутність поняття «готовність майбутніх учителів технологій використовувати мультимедіа в професійно-педагогічній діяльності» розглянуте як складне особистісне утворення, що складається із комплексу взаємодоповнювальних характеристик, що формуються в процесі фахової підготовки та характеризуються комплексом професійно значущих особистісних якостей, інформаційно-технологічних знань, умінь та навичок, необхідних для використання та розробки мультимедіа;

визначено критерії, показники та рівневі характеристики готовності майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа;

удосконалено сутність і зміст компонентів готовності майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа;

розроблено комп'ютерно-дидактичне забезпечення для методики використання мультимедіа майбутніми вчителями технологій;

подальшого розвитку набули положення педагогічної теорії щодо вдосконалення теорії та методики використання мультимедіа у фаховій підготовці майбутніх учителів технологій у спеціально створеному інформаційно-освітньому середовищі та організаційно-педагогічні умови, орієнтовані на підвищення рівня готовності майбутніх учителів технологій використовувати засоби мультимедіа.

Новизна і вірогідність загальних висновків дисертації підтверджуються результатами теоретичного та практичного етапів дослідження і загалом не викликає сумніву.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях

Найбільш суттєві наукові та практичні результати Т. М. Слабошевської викладено у висновках й опубліковано у фахових виданнях з педагогіки, зокрема наукові положення, висновки і рекомендації представлені у 19 публікаціях, з них: 6 – у фахових виданнях, 2 – у зарубіжних виданнях, 2 – у навчально-методичних посібниках; 4 – у навчальних програмах, 5 – у збірниках наукових праць та матеріалів конференцій.

Основні положення, сформульовані в дисертації, переконливо обґрунтовані, а висновки та рекомендації спираються на сучасні методики та методи математичної статистики. Варто зазначити, що матеріали дослідження знайшли практичне відображення у статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях, матеріалах конференцій, навчально-методичних посібниках та навчальних програмах.

Необхідно відзначити глибоке опрацювання дисертанткою науково-методичної та психолого-педагогічної літератури з проблематики дослідження. Зміст дисертаційної роботи засвідчує, що її автор на основі глибокого аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду, а також широкого спектру даних про сучасний стан підготовки майбутніх учителів технологій пропонує поетапну методику використання мультимедіа в процесі фахової підготовки.

Структура дисертації достатньо обґрунтована, концептуально виправдана, дослідження містить анотацію, вступ, три розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертаційної роботи становить 227 сторінок, з них 176 сторінок основного тексту.

У *вступі* обґрунтовано актуальність і доцільність наукового пошуку з обраної проблеми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання та методи дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення роботи; подано відомості про експериментальну базу, особистий внесок; зазначено шляхи апробації та впровадження результатів дослідження.

У *першому розділі* дисертаційного дослідження проаналізовано наукову літературу з проблеми дослідження; визначено сутність та різновиди мультимедіа засобів у працях українських і зарубіжних дослідників та описано проблеми використання мультимедіа в навчальному процесі; розкрито

сучасний стан використання мультимедійних технологій та особливості розвитку мультимедіа в процесі фахової підготовки; визначено педагогічний потенціал мультимедіа. Також окреслено сфери застосування технологій мультимедіа: інтерактивне навчання, інформаційні кіоски, електронні брошури, інтерактивні презентації.

У другому розділі розкрито та конкретизовано компоненти готовності майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа; виокремлено та теоретично обґрунтовано організаційно-педагогічні умови, що впливають на формування суб'єктної позиції студентів, формування особистісно значущого, ціннісного ставлення до освітнього процесу; прагнення майбутнього вчителя до особистісного, професійного саморозвитку.

У третьому розділі подано основні етапи дослідно-експериментальної роботи; розкрито методику організації експериментального дослідження і відображено аналіз його результатів; розроблено методичні рекомендації щодо використання мультимедіа.

Заслуговує на увагу розроблений автором електронний навчально-методичний комплекс «Мультимедійні технології в освіті», що містить сукупність навчально-методичної документації, зокрема: навчальну програму, лекційний курс, лабораторний практикум, тестові завдання, орієнтовані на самостійну, активно-пізнавальну діяльність майбутніх учителів технологій.

Загальні висновки спираються на результати теоретичного та експериментального дослідження, є ґрунтовними, зваженими й повністю відповідають завданням дослідження. Авторкою проведена значна робота з пропаганди і впровадження одержаних результатів у практику педагогічних університетів.

Автореферат дисертаційного дослідження Т. М. Слабошевської написаний відповідно до існуючих вимог і повністю розкриває особливості проведеного дослідження та його результати. Зміст автореферату адекватно відображає основні положення кваліфікаційної наукової роботи.

Загалом є всі підстави стверджувати, що представлене дослідження відзначається змістовністю і обґрунтованістю ключових позицій, є самостійним дослідженням важливої педагогічної проблеми. Необхідно відзначити високий науковий та методичний рівень Слабошевської Тетяни Миколаївни, який проявився у чіткому, коректному плануванні і здійсненні педагогічного

експерименту, застосуванні сучасних статистичних методів опрацювання результатів дослідження.

Дискусійні положення та зауваження

У цілому дисертація Тетяни Миколаївни Слабошевської заслуговує на позитивну оцінку, однак слід висловити окремі зауваження та побажання:

1. Намагаючись розкрити теоретичну основу дослідження (п.п. 1.1, 1.2, 1.3), авторка перевантажує роботу теоретичним матеріалом, що виходить за межі окресленої проблеми, що, на нашу думку, призводить до певного термінологічного обтяження дисертації.

2. На наш погляд, практична значущість роботи значно б виграла, якби автором були подані рекомендації ергономічних норм щодо особливостей використання засобів мультимедіа в процесі фахової підготовки.

3. Вважаємо, що в дисертаційній роботі, при описі методики використання *мультимедіа* бажано було б застосовувати прийоми проблемного навчання, що підсилило б навчальну мотивацію майбутніх учителів технологій.

4. В дослідженні зазначено, що основним дидактичним засобом методики використання мультимедіа виступає електронний навчально-методичний комплекс, а складові комплексу в тексті дисертації представлені фрагментарно. Для більш повного уявлення про його складові доцільно було б розмістити означений ЕНМК на веб-ресурсі.

5. У дисертації подекуди зустрічаються мовні та стилістичні огріхи.

Однак зазначені зауваження не зменшують наукову, теоретичну та практичну значущість дисертаційного дослідження Т. М. Слабошевської.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Рівень викладених у дисертації наукових положень, новизна та аргументованість отриманих результатів, повнота викладу основних положень та результатів у публікаціях вказують на відповідність поданої роботи вимогам ДАК МОН України до кандидатських дисертацій відповідно до профілю спеціалізованої вченої ради Д 26.053.19 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова та відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» за № 567 від 24 липня 2013 року, а її автор,

Слабошевська Тетяна Миколаївна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія і методика навчання (технічні дисципліни).

Офіційний опонент –
кандидат педагогічних наук, доцент,
провідний науковий співробітник
Інституту інформаційних технологій і
засобів навчання НАПН України

В. М. Дем'яненко

04 червня 2018 року

Засвідчив підпис

А. В. Яцишин